

Стельмах Олександра Леонідівна
здобувач вищої освіти ННІ №1
Національної академії внутрішніх
справ

Науковий керівник:

Халюк Сергій Олександрович
доцент кафедри конституційного
права та прав людини, Національної
академії внутрішніх справ
доктор юридичних наук, доцент

ЗАХИСТ ПРАВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

За час війни у нашій державі кожна без винятку українська дитина у будь-якому разі зазнала порушень своїх законодавчо закріплених прав. Навіть якщо у дитини відсутні тілесні ушкодження, дитина не зазнала експлуатації, що завдають шкоди будь-якому аспекту її добробуту, сексуального насилля, катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання, має місце порушення її основних прав.

Нинішнє покоління дітей в Україні є завтрашніми громадянами з усіма належним їм правами та обов'язками, тому їх захист та їхній розвиток є передумовою розвитку України, як демократичної, правової держави. З огляду на зазначене, підвищення добробуту, рівня забезпеченості, виховання та забезпечення усього кращого дітям стає головною метою не лише України, а й інших, за рідкісним виключенням, країн.

Напрочуд актуальним для України в сучасних умовах, в умовах збройного нападу РФ постало питання захисту прав дитини, насамперед в частині права дитини на життя. В довоєнний період Україна багато чого зробила для забезпечення прав дитини - від належної імплементації в національне законодавство міжнародних норм у цій сфері до удосконалення процедури впровадження цих норм в життя. Однак, «звірське, тваринне» відношення військовослужбовців РФ до питання збереження життя дітей-українців у цій війні, станом на ранок 05.05.2022 року, більше ніж 631 дитина постраждала в Україні. За офіційними даними загинуло 223 дитини, поранено понад 408, повідомляє офіс генпрокурора.

Ці цифри не остаточні, оскільки триває робота з їх встановлення в місцях ведення активних бойових дій, на тимчасово окупованих та звільнених територіях. Найбільше постраждало дітей у Донецькій області - 139, Київській - 116, Харківській - 95, Чернігівській - 68, Херсонській - 46, Миколаївській - 44, Луганській - 37, Запорізькій - 27, Сумській - 17, у м. Києві - 16, Житомирській - 15.

Україна, починаючи з 2014 року, проводить заходи щодо захисту прав дітей на територіях, окупованих РФ, в умовах обмеженого доступу до цих територій. Тяглість порушень з боку РФ та відмова виконувати свої

зобов'язання щодо забезпечення прав дитини зумовлюють необхідність пошуку нових засобів захисту за вичерпання попередніх.

Утім, після повномасштабного вторгнення неправомірна політика рф поширилася на нові території та пришвидшилася реалізація заходів насильницької інтеграції цих окупованих територій України та їхнього населення до рф — зокрема, переведення навчання на російську програму та впровадження різноманітних позашкільних заходів (культурні заходи, заходи військово-патріотичного виховання, спортивні змагання тощо), переслідування за навчання за українською програмою дистанційно, примусова паспортизація та нав'язування російського громадянства, активізація депортації українських дітей до рф.

На виконання Указу Президента України Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України разом з Національним інформаційним бюро, Офісом Генерального прокурора, Національною поліцією України, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Офісом Президента в особі радниці-уповноваженої з прав дитини і дитячої реабілітації об'єднано зусилля задля створення платформи «Діти війни». Це єдина платформа, на якій зібрана інформація про дітей, які постраждали внаслідок війни (загиблі, поранені, зниклі безвісти, депортовані), а також інформація про випадки, коли дітей вдалося розшукати і повернути.

Крім того, платформа слугує каналом повідомлення правоохоронним органам (зокрема, Національній поліції України, Офісу Генерального прокурора), а також Національному інформаційному бюро про випадки зникнення дитини, злочину, скоєного проти дитини, виявлення дитини без супроводу дорослих, депортації, примусової зміни громадянства та документів та інші порушення прав дитини під час війни через реєстрацію звернень на сайті.

Ще одним значним кроком для захисту дітей під час воєнного стану стало запровадження загальнонаціональної програми «Дитина не сама». Цю програму запроваджено Офісом Президента України спільно з Дитячим фондом ООН UNICEF Ukraine та Міністерством соціальної політики. Програма являє собою чат-бот «Дитина не сама» – ресурс допомоги дітям у воєнний час, зі змістом якого можна ознайомитися в мережі Інтернет.

Щодня війна розлучає дітей із батьками, декого лишають у фільтраційних таборах окупанти, хтось губиться, рятуючись від обстрілів, а хтось, на жаль, гине. Завдяки запровадженню чат-бота «Дитина не сама» кожен громадянин України може отримати відповідь на будь-які питання з приводу тимчасового прихистку дитини у сім'ю, пошуку дитини, яка загубилася; а також кожна небайдужа людина може повідомити про відомі їй випадки перебування дитини без нагляду. Крім того, на цьому ресурсі розміщено багато корисної інформації для осіб, не обізнаних у тому, як можна захистити права дітей в умовах воєнного стану, а саме:

- наведено низку норм і стандартів, що утворюють нормативно-правову базу для захисту прав дітей в умовах збройного конфлікту, що складається з українського законодавства та норм міжнародного права;
- зазначено контакти служб та органів для захисту та підтримки дітей в залежності від ситуації (порушення прав дітей, надання психологічної підтримки дитині, торгівля дітьми та інше);
- висвітлені основні запитання та відповіді на тему: «Що робити та куди звертатися, якщо в умовах війни права дитини були порушені»;
- наявний розділ для родичів та піклувальників, який містить інструкції стосовно того, що слід робити родичам та надавачам прихистку, та як спілкуватися з дітьми, що зазнали травми;
- наведено інструкції та правила спілкування з дітьми, що пережили травму, для психологів та журналістів.

Наша країна не ізольована від проблем дітей, в умовах війни необхідно терміново прийняти законодавче регулювання деяких питань захисту прав дітей, які неможливо вирішити за існуючого загального порядку в мирний час. Зрозуміло, що воєнний стан та активні бойові дії в Україні визначають нову реальність сьогодення, а звичайні процедури захисту прав дітей згідно з чинним законодавством, яке діє в мирний час, у більшості випадків просто не працюють. В умовах воєнного стану постало питання про можливість реального захисту прав дітей, які постраждали від російської агресії, залишилися без піклування батьків або перебувають у скрутному становищі. Під час війни порушуються всі права дитини: право на життя, право бути з сім'єю і громадою, право на здоров'я, право на розвиток особистості, а також право на турботу і захист

Тарасова Юлія Сергіївна
 студентка 2 курсу, група 201 ННІ
 №1, Національна академія
 внутрішніх справ
Науковий керівник:
Чижов Денис Анатолійович,
 доцент кафедри конституційного
 права та прав людини Національна
 академія внутрішніх справ,
 кандидат юридичних наук, доцент

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО ЛЮДИНИ НА ВИРАЖЕННЯ ОСОБИСТИХ ПОГЛЯДІВ ТА ДУМОК

В своїй науковій роботі я пропоную розглянути досить важливе питання, а саме, право на свободу власних думок. Чому право на вираження своїх власних думок є важливим елементом нашого суспільства, і як ми можемо спільно підтримувати це право, забезпечуючи розвиток нашої громади на шляху до більш відкритого, демократичного і розвиненого світу.